

Placówka "ESTELET"
L.dz. 605/44
New York, 16.VI.44
Działalność Ukraińców
w Argentynie.
Zr. Plac. Salvador

Kart 1578944
J

605

Szef Oddziału Inf. Wyw. Szt. N.W.
/przez Szefa Wydz. Wyw./

Przedstawiam w załączeniu okresowe sprawozdanie
sytuacyjne z działalności Ukraińców na terenie Argentyny
oraz ruchu panszowińskiego w Urugwaju i Argentynie.

Kierownik Placówki

MARACE

Załącznik.

Kierownik Placówki Manchester
do wiadomości.

346

A. SPRAWY UKRAIŃSKIE

I. ORGANIZACJE SPOŁECZNO-POLITYCZNE

1. T - wo Wiodrodzenie. W związku ze złożeniem memorjału w argentyńskim MSZ przez Komitet Ukraińców Argentyńskich - "Nasz Krzyż" zamieścić artykuł, w którym aprobeje w zasadzie to posunięcie, wyrażając jednak zastrzeżenia z powodu pominięcia w memorjale stosunku Ukrainy do Polski.

Organ OUN wyraża w związku z tym obawę, że Komitet Ukraińców Argentyńskich gotów jest zawrzeć ugodę z Polakami na gruncie granicy ryskiej oraz umowy Warszawskiej z dnia 20.IV.1920 r.

2. Komitet Ukraińców Argentyńskich. Organizacja ta dokonała w okresie sprawozdawczym następujących posunięć:

a/ Prezydjum Komitetu w osobach CYBAŁA, BIAŁOPOLSKIEGO, i inż. PIESCIOROWSKIEGO złożyła w dniu 25 kwietnia 1944 r. wizytę Podsekretarzowi Stanu w argentyńskim MSZ, drowi IBARRA GARCIA, składając na jego ręce pismo i memorjał w sprawie aktualnego stanu kwestji ukraińskiej. W piśmie tym Komitet zwraca uwagę, że niepodległa Ukraińska Republika Ludowa była uznana przez rząd argentyński dekretem z dnia 5.II.1920 r., wobec czego prosi o dalsze utrzymanie tego stanowiska na gruncie międzynarodowym.

Dr. IBARRA GARCIA odniósł się do delegacji życzliwie, obiecując przedłożyć tekst memorjału do wiadomości Prezydenta Republiki, gen. FARRELL. Wyraził życzenie, ażeby Komitet w dalszym ciągu informował go o kwestjach ukraińskich oraz wogóle o stanie rzeczy w Europie Wschodniej.

Należy uznać, że powyższy krok Komitetu nie posiada żadnego praktycznego znaczenia na forum międzynarodowym. Natomiast z punktu widzenia ukraińskich stosunków wewnętrznych jest on manifestacją polityczną, która przyczyni się pośrednio do wzmocnienia pozycji Komitetu Ukraińskiego.

b/ Na żądanie czynników polskich - Komitet ogłosił protest przeciwko pretensjom rządu sowieckiego do Galicji Wschodniej i Bukowiny. Komitet stwierdził, że Rosja nie posiada żadnych praw do tych ziem i że ewentualnie przyłączenie ich do Rosji stanowiłoby z ukraińskiego punktu widzenia największe nieszczęście narodowe.

Protest ten został wykorzystany przez propagandę polską drogą rozesłania go w języku hiszpańskim do prasy argentyńskiej oraz opublikowania go w "Biuletynie Środkowo-Europejskim". Tekst protestu - w najbliższym sprawozdaniu prasowym.

Na skutek sugestji czynników polskich BIAŁOPOLSKI rozpoczął na łamach "PEREŁOMU" kampanię propagandową na rzecz porozumienia narodów obszaru środkowo-europejskiego, zaliczając doń i Ukrainę oraz utworzenia przez nie wspólnego frontu politycznego.

B. RUCH PANSZOWIANSKI w Urugwaju i Argentynie.

1. Ogólne wytyczne. W kołach polsko-żydowskich, zbliżonych do Poselstwa Sowieckiego w Montevideo /Stan. KOWALEWSKI, RATTNER, Marcin RADUJ, Filip LANDAU, SZYC, Leonard WANATOWICZ/ omawiane są nast. wytyczne pracy, które mają obowiązywać poszczególne organizacje narodów szowiańskich:

a/ prowadzić intensywną bojową propagandę przeciwko nazizmowi -

najgorszemu wrogowi ojczyzny sowieckiej i całej ludzkości;

b/ prowadzić wyteżoną kulturalną propagandę wśród miejscowej ludności na rzecz naszej Ojczyzny, kultywując wzrost sympatii dla naszego narodu oraz wzajemnego kulturalnego zrozumienie;

c/ walczyć o utworzenie jednego potężnego słowiańskiego frontu przeciwko odwiecznemu wspólnemu wrogowi - teutonowi - naziście; front ten winien trwać podczas wojny i podczas pokoju, ażeby zapewnić naszej ojczyźnie i naszym braciom-słowianom pokojowe i kwitnące życie na długie stulecia;

d/ dążyć do podniesienia osobistego poziomu: kulturalnego, fizycznego i zawodowego, jak również do kształcenia woli, w walce o osiągnięcie poziomu moralności, który winien cechować obywatela i bojownika, konieczne jest ściśle równanie na sowiecką ojczyznę: potrzebujemy więcej jedności, więcej organizacji, więcej świadomej dyscypliny, entuzjazmu i społecznego zrozumienia się.

Wytyczne powyższe, łącznie z podanym niżej szematem i planem pracy, wydane były przez Walentego RIABOWA, członka Poselstwa Sowieckiego, mającego kierować "kulturalną pracą" organizacji słowiańskich.

2. Schemat organizacyjny oraz plan pracy, popierany przez Poselstwo Sowieckie, przedstawia się następująco:

a/ należy dążyć do połączenia w poszczególnych dzielnicach istniejących organizacji i komitetów, składających się z obywateli Związku Sowieckiego, w celu prowadzenia wspólnej pracy w myśl wykuszczonej wyżej wytycznych;

b/ w konkretnym przypadku m. Montevideo należy dążyć do utworzenia dwóch centrów: w dzielnicy Cerro oraz w śródmieściu;

c/ usiłować przyciągnąć do pracy oraz połączyć w tych centrach organizacje i komitety wszystkich słowiańskich narodów;

d/ każdy wchodzący w skład Centrum komitet względnie organizacja słowiańska może zachować na życzenie swoją administrację i samodzielność;

e/ Centrum winno posiadać wspólny lokal organizacyjny oraz wielką salę;

f/ Centrum winno posiadać swój zarząd w skład którego mają wchodzić przedstawiciele łączących się organizacji;

g/ Centrum ma nosić nazwę: "SŁOWIAŃSKIE CENTRUM";

h/ Centrum winno posiadać następujące wydziały względnie sekcje:

a/ Oddział propagandowy i kulturalno oświatowy; winien on kierować m.in. akcją propagandową przeciwko Nazistom i ich sojusznikom;

b/ oddział materialnej pomocy Sowieckiemu Czerwonemu Krzyżowi;

c/ koło złożone z przedstawicieli Słowian i miejscowej ludności;

d/ szkołę i kursy języków słowiańskich;

e/ sekcję teatralną;

f/ sekcję sportową;

g/ sekcję gospodarczą;

3. Akcja komasacyjna według powyższego szematu została rozpoczęta połączeniem się następujących organizacji w Montevideo:

a/ Ukraińsko-Białoruskiego Kulturalno Oświatowego Twa, z siedzibą przy ul. Agraciada 2442;

b/ Komitetu im. WOROSZYŁOWA;

c/ Rosyjskiego Komitetu "Za Ojczyznę"/"Za Rodiną";

- d/ Komitetu Rosyjskich Emigrantów;
- e/ Komitetu "Za Sowiecką Ojczyznę - Zwycięstwo".

Nowe skomasowane towarzystwo ma nową nazwę: "ROSYJSKO-BIAŁO-RUSKO-UKRAIŃSKIE KULTURALNO-OSWIATOWE TWO w MONTEVIDEO". Ma ono stanowić ośrodek grawitacyjny i krystalizacyjny dla pozostałych słowiańskich organizacji w Urugwaju.

Schemat powyższy zostanie prawdopodobnie zastosowany i do innych ośrodków, w których przebywają słowiańskie kolonie.

II. PRASA I PROPAGANDA

Na terenie Argentyny jednym z głównych ośrodków akcji słowiańsko-sowieckiej stał się tygodnik "RUSSKIJ W ARGENTINIE", utrzymujący intymne stosunki z Poselstwem Sowieckim w Urugwaju. Adres tego pisma brzmi: Buenos Aires, Charckas 433/adres drukarni C.N. Kurjera Polskiego, gdzie pismo się drukuje, jednakże istotnie ważna korespondencja jest kierowana na adres:

Buenos Aires, S. STAPRAN, Casilla 792.

Pismo to drukuje liczne artykuły, nadsyłane przez Wszechsłowiańskie Biuro Prasowe w Moskwie.

Zamieszczone na łamach tego pisma przemówienie sowieckiego pisarza TICHONOWA, wygłoszone na obchodzie ku czci Kościuszki w Moskwie, przedstawiam w załączeniu, ze względu na zawarte w nim polityczne momenty.

PRZEMOWIENIE MIKOŁAJA TICHONOWA

na obchodzie ku czci Tadeusza Kościuszki w Moskwie.

" 150 lat temu rozgorzał w Polsce ludowy ruch wyzwolenczy przeciwko gnębiicielom narodu polskiego - ówczesnym siłom reakcyjnym: Prusom Hohenzolernów, carskiej Rosji i Austrii Habsburgów. Na czele powstania stanął wódz ludowy i bohater narodowy, niezłomny bojownik o wolność narodu polskiego, Tadeusz Kościuszko.

"... Kościuszko marzył o wolnej demokratycznej i ludowej Polsce. Po raz pierwszy na przestrzeni wieków wolne narody niszczą ciemne siły reakcji. Nikt już nie zdoła porwać więzów, które złączyły narody słowiańskie; narody te przysięgły sobie, że zwyciężą podłych gnębieli Słowian...

"Za czasów Kościuszki znaleźli się ludzie, którzy zdradzili swoją ojczyznę i którzy poszli na służbę do jej gnębieli, sprzedając narodowe interesy.

Potomkowie tych wrogów i zdrajców ludu kontynuują i dzisiaj swoje haniebne dzieło, nazywając sami siebie "rządem polskim" w Londynie. "Rząd" ten, pełen złości przeciwko Związkowi Sowieckiemu zapomina celowo, że naród polski cierpi straszne męczarnie zadawane mu przez niemieckich katów.

"Rząd" ten zaślepiony pogardą dla narodu polskiego, nieczuły na jego najbardziej palące potrzeby, prowadzi grę na rzecz katów narodu polskiego. Służy Niemcom hitlerowskim. Podobnie jak za czasów Kościuszki istnieli zdrajcy, tak i obecnie reakcyjniści rządu polskiego sieją niezgodę w walce o niepodległość Polski.

"Jednakże, jak i za czasów Kościuszki istnieją wierni synowie narodu polskiego... Wiedzą oni, że naród polski będzie niepodległym i wolnym, demokratycznym i postępowym tylko wówczas, gdy położy kres intrygom pseudo-Patrjotów, którzy sprzedali wrogom swój kraj, którzy noszą maskę "zasmuconych" losem narodu polskiego, a którzy w rzeczywistości są oszustami i drapieżcami.

"Nie, Kościuszko nie liczył na tego rodzaju ludzi podobnie jak nie liczy na nich i dziś naród polski, z bronią w ręku walczący z gnębiicielami. W duszy narodu polskiego żywi się pozatem jego bohaterowie. Wśród nich pierwszym jest Tadeusz Kościuszko, którego imię zostało wypisane na sztandarach narodu polskiego w chwili, gdy wszystkie słowiańskie narody spieszą do bitwy decydującej z faszyzmem o swoją wolność i niepodległość, o przyszłość całego słowiańskiego świata."

"RUSSKIJ W ARGENTINIE"

/Nadesłane przez Słowiańskie
Biuro Prasowe w Moskwie/.